

Ceturtdiena, 2022. gada 9. jūnijs

P9_TA(2022)0243

Tiesību uz abortu globāls apdraudējums: iespēja, ka Augstākā tiesa atceļ tiesības uz abortu ASV

Eiropas Parlamenta 2022. gada 9. jūnija rezolūcija par tiesību uz abortu globālu apdraudējumu: iespējamo tiesību veikt abortu atcelšanu ASV Augstākajā tiesā (2022/2665(RSP))

(2022/C 493/12)

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā 1966. gada Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām,
- ņemot vērā 1966. gada Starptautisko paktu par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām,
- ņemot vērā 1979. gada Konvenciju par jebkuras sievietes diskriminācijas izskaušanu,
- ņemot vērā 1965. gada Starptautisko konvenciju par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu,
- ņemot vērā 1989. gada ANO Konvenciju par bērna tiesībām,
- ņemot vērā 1984. gada ANO Konvenciju pret spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu,
- ņemot vērā 2006. gada ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām,
- ņemot vērā ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM), par kuriem vienošanās panākta 2015. gadā, un jo īpaši 1., 3. un 5. mērķi attiecīgi par nabadzības izskaušanu, labu veselību un labbūtību un dzimumu līdztiesību,
- ņemot vērā 1995. gada Pekinas Rīcības platformu un tās pārskatīšanas konferenču rezultātus,
- ņemot vērā 1994. gadā Kairā notikušo Starptautisko konferenci par iedzīvotājiem un attīstību (ICPD), tās rīcības programmu un pārskatīšanas konferenču rezultātus,
- ņemot vērā Nairobi 2019. gada samitu par ICPD+ 25 “Ātrāk panākt solīto” un ieinteresēto personu saistības attiecībā uz seksuālo un reprodūktīvo veselību un tiesībām (SRVT),
- ņemot vērā ANO augstās cilvēktiesību komisāres biroja (OHCHR) 2020. gada informācijas sēriju par seksuālo un reprodūktīvo veselību un tiesībām,
- ņemot vērā 1950. gada Eiropas Cilvēktiesību konvenciju,
- ņemot vērā Pasaules Veselības organizācijas (PVO) 2015. gada norādījumus “Safe abortion: technical and policy guidance for health systems” (“Drošs aborts. Tehniskās un rīcībpolitiskās norādes veselības aprūpes sistēmām”),
- ņemot vērā PVO 2022. gada 8. marta norādījumus “Abortion care guideline” (“Ar abortu saistītās aprūpes vadlīnijas”),
- ņemot vērā OHCHR 2021. gada 14. septembra paziņojumu “UN experts denounce further attacks against right to safe abortion and Supreme Court complicity” (“ANO eksperti nosoda kārtējos uzbrukumus tiesībām uz drošu abortu un Augstākās tiesas līdzvainību”),
- ņemot vērā ANO Iedzīvotāju fonda (UNFPA) 2022. gada marta ziņojumu par pasaules iedzīvotāju stāvokli “Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy” (“Ieraudzīt neredzamo. Kāpēc jārikojas, lai risinātu novārtā pamesto neplānotas grūtniecības krīzi”),

Ceturtdiena, 2022. gada 9. jūnijs

- ņemot vērā *Pew Research Center* 2022. gada 6. maija ziņojumu “America’s Abortion Quandary” (“Amerikas aborta problēma”),
- ņemot vērā Amerikas Savienoto Valstu konstitūciju,
- ņemot vērā lietu *Roe v Wade*, 410 US 113 (1973),
- ņemot vērā ASV Augstākās tiesas sākotnējā vairākuma atzinuma projektu Nr. 19-1392 ⁽¹⁾, ko lietā *Thomas E. Dobbs, State Health Officer of the Mississippi Department of Health, et al. v Jackson Women’s Health Organization, et al.* sagatavoja tiesnesis *Samuel Alito*, kas datēts ar 2022. gada februāri un kas 2022. gada maijā tika nopludināts presē,
- ņemot vērā 2021. gada septembra Teksasas Senāta likumprojektu Nr. 8 (SB 8) un ar to saistīto Teksasas Pārstāvju palātas likumprojektu Nr. 1515 (HB 1515) par abortiem, tostarp abortiem pēc nedzimušā bērna sirdsdarbības atklāšanas, un par atļauju celt civiltiesisku prasību,
- ņemot vērā Eiropas Padomes 2014. gada Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu,
- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību 2. pantu,
- ņemot vērā 2009. gada Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (“Harta”),
- ņemot vērā 2021. gada 7. oktobra rezolūciju par ASV Teksasas štatā pieņemto tiesību aktu attiecībā uz abortiem ⁽²⁾,
- ņemot vērā 2021. gada 24. jūnija rezolūciju par seksuālās un reproduktīvās veselības un tiesību uz to stāvokli Eiropas Savienībā sieviešu veselības kontekstā ⁽³⁾,
- ņemot vērā 2021. gada 11. novembra rezolūciju par pirmo gadadienu kopš aborta aizlieguma *de facto* ieviešanas Polijā ⁽⁴⁾,
- ņemot vērā 2019. gada 13. februāra rezolūciju par pretreakciju pret sieviešu tiesībām un dzimumu līdztiesību Eiropas Savienībā ⁽⁵⁾,
- ņemot vērā ES rīcības plānu par dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm ārējā darbībā 2021.–2025. gadā (GAP III),
- ņemot vērā 2021. gada 11. februāra rezolūciju par nākotnes izaicinājumiem Eiropā sieviešu tiesību jomā: vairāk nekā 25 gadus pēc Pekinas deklarācijas un Rīcības platformas ⁽⁶⁾,
- ņemot vērā 2022. gada 5. maija rezolūciju par Ukrainā notiekošā kara ietekmi uz sievietēm ⁽⁷⁾,
- ņemot vērā Reglamenta 132. panta 2. punktu,

⁽¹⁾ <https://www.politico.com/news/2022/05/02/supreme-court-abortion-draft-opinion-00029473>.

⁽²⁾ OV C 132, 24.3.2022., 189. lpp.

⁽³⁾ OV C 81, 18.2.2022., 43. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 205, 20.5.2022., 44. lpp.

⁽⁵⁾ OV C 449, 23.12.2020., 102. lpp.

⁽⁶⁾ OV C 465, 17.11.2021., 160. lpp.

⁽⁷⁾ Pieņemtie teksti, P9_TA(2022)0206.

Ceturtdiena, 2022. gada 9. jūnijs

- A. tā kā saskaņā ar PVO datiem aborts ir būtisks visaptverošu veselības aprūpes pakalpojumu elements, aptuveni 45 % no visiem abortiem ir nedroši un no tiem 97 % tiek veikti jaunattīstības valstīs⁽⁸⁾; tā kā saskaņā ar UNFPA datiem⁽⁹⁾ ik gadu iestājas aptuveni 121 miljons neplānotu grūtniecību un vairāk nekā 60 % gadījumu tiek veikts aborts; tā kā pēdējos gados SRVT un sieviešu patstāvības pretiniekiem ir bijusi būtiska ietekme uz valstu tiesību aktiem un rīcībpolitiku, pasaules līmenī, tostarp vairākās dalībvalstīs, tiekot īstenotām regresīvām iniciatīvām; tā kā šo pasaulē vērojamo regresu sieviešu tiesībās uz abortu veicina arī galēji labējo aktivizēšanās;
- B. tā kā Sieviešu diskriminācijas izskaušanas komiteja ir konstatējusi, ka kriminālatbildības noteikšanai par abortu nav preventīvas ietekmes; tā kā — kā norādījusi ANO Darba grupa sieviešu un meiteņu diskriminācijas jautājumos — tur, kur par abortu noteikta kriminālatbildība un tam ir juridiski ierobežojumi, ne visām sievietēm sociālekonomiskās situācijas dēļ ir iespējams droši izbeigt grūtniecību, tāpēc droša grūtniecības izbeigšana kļūst par privilēģiju sievietēm, kurām ir sociālekonomiskas priekšrocības, savukārt sievietes ar ierobežotiem resursiem ir spiestas izmantot nedrošus un slepenus abortus, kas apdraud viņu dzīvību un veselību; tā kā saskaņā ar PVO informāciju “nedrošu abortu īpatsvars valstīs ar ļoti ierobežojošiem tiesību aktiem abortu jomā ir ievērojami lielāks nekā valstīs, kuru tiesību akti ir mazāk ierobežojoši”⁽¹⁰⁾;
- C. tā kā nedrošs aborts ir galvenais, bet novēršams mātes nāves un saslimstības cēlonis; tā kā nepietiekama piekļuve drošam un likumīgam abortam ir izšķirīgi svarīgs sabiedrības veselības un cilvēktiesību jautājums; tā kā, aizliedzot abortu un tādējādi liekot sievietēm izdarīt nedrošus un slepenus abortus, tiek palielināta mātes mirstība un saslimstība;
- D. tā kā ASV Augstākā tiesa iedibināja precedentu izšķirīgi svarīgajā lietā *Roe v Wade* (1973), kas vēlāk apstiprināta spriedumā *Planned Parenthood v Casey* (1992) un *Whole Woman’s Health v Hellerstedt* (2016), garantējot ASV konstitucionālās tiesības uz likumīgu abortu līdz augļa dzīvotspējas vecuma sasniegšanai; tā kā nesen nopludinātais sākotnējā vairākuma atzinuma projekts, ko lietā *Thomas E. Dobbs, State Health Officer of the Mississippi Department of Health v Jackson Women’s Health Organization* sagatavojis tiesnesis *Samuel Alito*, nozīmētu atcelt nolēmumu lietā *Roe v Wade* un vājināt ASV konstitucionālās tiesības; tā kā paredzams, ka Augstākā tiesa galīgo nolēmumu pieņems līdz 2022. gada jūnija beigām; tā kā nopludinātais atzinuma projekts atspoguļo tiesībām uz abortu visnelabvēlīgāko lēmumu, kādu Augstākā tiesa varēja pieņemt: tas ļaus štatiem aizliegt abortu jebkurā grūtniecības brīdī un pavērs iespēju abortu aizliegt pilnībā, kas savukārt izbeigs aizsardzību, ko ASV nodrošina pašreizējās sieviešu un meiteņu tiesības;
- E. tā kā Augstākās tiesas lēmums, kas varētu atcelt *Roe v Wade*, ietekmētu sieviešu un meiteņu dzīvi visā ASV un kaitējošās sekas vismagāk skartu personas neaizsargātā situācijā; tā kā *Roe v Wade* atcelšana varētu nelabvēlīgi ietekmēt arī citas SRVT; tā kā aborta aizliegumi un citi ierobežojumi ASV nesamērīgi ietekmētu nabadzībā dzīvojošās sievietes, jo īpaši rasalizētas sievietes, tostarp melnādainās sievietes, latīņamerikānietes un pirmiedzīvotājas, kā arī sievietes no lauku apvidiem, LGBTIQ personas, sievietes ar invaliditāti, pusaudzes, migrantes, tostarp neatbilstīgās migrantes, un viena vecāka māsaiņniecības, kuras vada sievietes; tā kā publiskie aborta pakalpojumi var nodrošināt vispārēju piekļuvi drošiem un likumīgiem abortiem visām sievietēm, tostarp tām, kas ir nedrošā sociālekonomiskajā situācijā;

⁽⁸⁾ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abortion>.

⁽⁹⁾ UNFPA ziņojums par pasaules iedzīvotāju stāvokli, “*Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy*”, 2022. gada marts.

⁽¹⁰⁾ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abortion>.

Ceturtdiena, 2022. gada 9. jūnijs

- F. tā kā nopludinātais Augstākās tiesas atzinuma projekts seko nesējai neatlaidīgajiem štatu līmeņa centieniem ierobežot un aizliegt abortu ASV un tā kā kopš 2011. gada ASV štati ir pieņēmuši gandrīz 500 tiesību aktus, kas ierobežo piekļuvi abortiem; tā kā piekļuves abortam ierobežojumi liks personām, jo īpaši personām, kam trūkst resursu vai informācijas, doties tālos braucienos, pret savu gribu iznēsāt bērnu vai izdarīt pašām nedrošu abortu mājas apstākļos un padarīs viņas neaizsargātas pret kriminālizmeklēšanu un kriminālvajāšanu;
- G. tā kā Teksasa nesēn pieņēma tā saukto Senāta likumprojektu Nr. 8 (SB 8), kas aizliedz abortu pēc augļa sirds impulsu sākšanās, t. i., pēc aptuveni sešām grūtniecības nedēļām, bez izņēmumiem attiecībā uz izvarošanu, incestu vai tādu augļa veselības stāvokli, kas nav savienojams ar ilgstošu dzīvi pēc dzemdībām; tā kā ASV Augstākā tiesa ļāva likumam stāties spēkā un Teksasa ir spējusi izvairīties no likuma atbilstības konstitūcijai pārbaudes tiesā, atbrīvojot valdības amatpersonas no likuma izpildes panākšanas un izveidojot likumīgu iespēju pilsoņiem par 10 000 USD atlīdzību iesūdzēt ikvienu, kas nodrošina ar abortu saistīto aprūpi vai palīdz kādai personai izdarīt abortu, pārkāpjot aizliegumu: ja nav vienas konkrētas struktūras, kas atbild par likuma izpildes panākšanu, to ir grūtāk apstrīdēt; tā kā noteikums, kas ļauj iedzīvotājiem iesūdzēt tiesā ikvienu, kurš sniedz aborta pakalpojumus, paver plašas iespējas vajāšanai;
- H. tā kā vismaz 12 štati ir pieņēmuši, ieviesuši vai paziņojuši par nodomu ieviest likumus, kas atdarina Teksasas SB 8; tā kā Aīdaho un Oklahomas likumdevēji nesēn pieņēma likumus par abortu aizliegšanu ar likumprojektiem, kuri sagatavoti pēc SB 8 parauga, turklāt Oklahomā aizliegums sākas no apaugļošanas brīža;
- I. tā kā tad, ja Augstākā tiesa nolems atcelt *Roe v Wade*, lēmums par abortu likumību būs štatu ziņā; tā kā 13 štati jau ir pieņēmuši tā dēvētos aktivizējamus likumus, kas aizliedz abortu un ar ko iecerēts nekavējoties aizliegt vai ierobežot piekļuvi abortiem, ja tiks atcelts *Roe v Wade*; tā kā, ieskaitot šos 13 štatus, kopā 26 štati noteikti vai ļoti ticami ierobežos vai aizliedz abortu, ja konstitucionālā aizsardzība tiks atcelta, savukārt citi štati varētu mēģināt atjaunot likumus, kas pieņemti pirms 1973. gada (piemēram, Mičigana, Viskonsina un Rietumvirdžīnija) vai pieņemt aborta ierobežojumus, par kuriem nesēn nobalsots, bet kurus nobloķēja tiesas (piemēram, Alabama, Džordžija, Aiova, Ohaio un Dienvidkarolīna);
- J. tā kā gandrīz visi nāves gadījumi, kas izriet no nedrošiem abortiem, notiek valstīs, kurās aborts ir stingri ierobežots; tā kā tiek lēsts, ka ASV mātes nāves gadījumu skaits gadā nedrošu abortu dēļ līdz otrajam gadam pēc aizlieguma stāšanās spēkā palielināsies par 21 %⁽¹⁾; tā kā šādi nāves gadījumi ir pilnībā novēršami;
- K. tā kā galvenais nāves cēlonis pasaulē 15–19 gadus vecu pusaugu meiteņu grupā ir grūtniecības un dzemdību komplikācijas; tā kā ANO Bērna tiesību komiteja⁽²⁾ ir mudinājusi valstis atcelt kriminālatbildību par abortu un nodrošināt, ka meitenēm ir piekļūstami likumīga un droša aborta pakalpojumi; tā kā iespējamie aborta aizliegumi varētu pārvērst pretējā virzienā tendenci, ka ASV samazinās pusaudžu grūtniecība; tā kā mācību pamešanas un bezdarba varbūtība pusaugu māšu gadījumā ir augstāka, savukārt tas saasina nabadzības ciklu;
- L. tā kā pieaug bažas par datu aizsardzību iespējamās *Roe v Wade* atcelšanas kontekstā; tā kā, izmantojot menstruāciju atzīmēšanas lietotnes vai ģeolokācijas rīkus un meklētājprogrammas, ir iespējams vākt datus par personām, kas ir apmeklējušas aborta klīniku, iegādājušās aborta medikamentus vai meklējušas informāciju; tā kā par cilvēkiem, kas to darījuši, potenciāli var tikt izdarītas atzīmes un savāktu informāciju var izmantot pret viņiem⁽³⁾;

⁽¹⁾ <https://ncpolicywatch.com/2022/05/05/study-shows-an-abortion-ban-may-lead-to-a-21-increase-in-pregnancy-related-deaths/>.

⁽²⁾ ANO Bērna tiesību komiteja, 2016. gada 6. decembra vispārējais komentārs Nr. 20 par bērna tiesību īstenošanu pusaudžu vecumā, 60. punkts.

⁽³⁾ <https://www.vice.com/en/article/m7vzjb/location-data-abortion-clinics-safegraph-planned-parenthood>.

Ceturtdiena, 2022. gada 9. jūnijs

- M. tā kā nevalstiskās organizācijas (NVO) un konservatīvās domnīcas, kas pieder pie ASV labējiem kristiešiem, ir finansējušas pretizvēles kustību globālos apmēros; tā kā šis finansējums ir bijis ievērojams; tā kā *Roe v Wade* atcelšana varētu izraisīt naudas plūsmas pieaugumu, visā pasaulē atjaunojoties pretizvēles grupu spiedienam;
- N. tā kā *Roe v Wade* atcelšana Augstākajā tiesā varētu iedrošināt vai mudināt pretizvēles kustības izdarīt spiedienu uz valdībām un tiesām ārpus ASV, lai tās atceltu tiesības uz abortu, un apdraudēt svarīgos sasniegumus, kas gūti pēdējās desmitgadēs, kad vairāk nekā 60 valstis⁽¹⁴⁾ reformēja savus tiesību aktus un rīcībpolitiku aborta jomā, lai atceltu ierobežojumus un šķēršļus;
- O. tā kā par spīti vispārējam progresam SRVT aizsardzībā visā pasaulē, arī Eiropā, regress attiecībā uz droša un likumīga aborta tiesībām raisa nopietnas bažas; tā kā *Roe v Wade* atcelšana varētu iedrošināt pretaborta kustību Eiropas Savienībā; tā kā Polija ir vienīgā ES dalībvalsts, kas no saviem tiesību aktiem ir izslēgusi pamatu abortam, nelegitīmajai Konstitucionālajai tiesai 2020. gada 22. oktobrī nolemjot atcelt sen iedibinātās Polijas sieviešu tiesības un tādējādi *de facto* aizliedzot abortu; tā kā aborts ir aizliegts Maltā; tā kā medicīniskais aborts, ko veic agrīnā grūtniecības posmā, nav likumīgs Slovērijā un nav pieejams Ungārijā; tā kā piekļuve abortam vājinās arī Itālijā⁽¹⁵⁾; tā kā piekļuve ar abortu saistītajai aprūpei tiek liegta arī citās ES dalībvalstīs, piemēram, nesen Horvātijā⁽¹⁶⁾; tā kā ES un tās dalībvalstīm ir obligāti jāaizstāv SRVT un jāuzsver, ka sieviešu tiesības ir neatņemamas un ka tās nedrīkst atcelt vai vājināt; tā kā ir izšķirīgi svarīgi, lai ES un tās dalībvalstis turpinātu panākt progresu piekļuves drošai, likumīgai un savlaicīgai ar abortu saistītajai aprūpei garantēšanā saskaņā ar PVO ieteikumiem un pierādījumiem;
- P. tā kā seksuālās un reproduktīvās tiesības (SRT), tostarp drošs un likumīgs aborts, ir vienas no pamattiesībām; tā kā kriminālatbildības noteikšana, aizkavēšana un piekļuves liegšana attiecībā uz drošu un likumīgu ar abortu saistīto aprūpi ir pret sievietēm un meitenēm vērstas vardarbības veids; tā kā vairākas cilvēktiesību struktūras ir norādījušas, ka droša un likumīga aborta liegšana var būt spīdzināšana vai nežēlīga, necilvēcīga un pazemojoša izturēšanās; tā kā nedroši aborti, kas izraisa nāvi aborta aizlieguma apstākļos, būtu jāsaprot kā "dzimumspecifiska patvaļīga nogalināšana, kas vēsta tikai pret sievietēm un izriet no tiesību aktos nostiprinātas diskriminācijas"⁽¹⁷⁾;
- Q. tā kā starptautiskās cilvēktiesību organizācijas ir vairākkārt un konsekventi apstiprinājušas, ka kriminālatbildības noteikšana par abortiem un to ierobežojumi ir pretrunā valstu starptautiskajām cilvēktiesību saistībām, ko aizsargā starptautiskie un Eiropas cilvēktiesību akti, piemēram, Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām un Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām, Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu un Eiropas Cilvēktiesību konvencija; tā kā piespiesti sievietes izdarīt slepenus abortus, aborta nolūkā doties uz citām valstīm vai iznēsāt bērnu pret savu gribu nozīmē pārkāpt sieviešu un meiteņu cilvēktiesības uz dzīvību, fizisko un garīgo neaizskaramību, līdztiesību, nediskriminēšanu un veselību; tā kā starptautisko tiesību princips par regresa nepieļaušanu liedz valstīm veikt pasākumus, kas vājina, ierobežo vai atceļ pastāvošās tiesības dzimumu līdztiesības un SRVT jomā;

⁽¹⁴⁾ <https://reproductiverights.org/maps/worlds-abortion-laws/>.

⁽¹⁵⁾ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680687bdc; [http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI\(2018\)608853_EN.pdf](http://www.refreg.ep.parl.union.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/608853/IPOL_BRI(2018)608853_EN.pdf).

⁽¹⁶⁾ <https://www.roda.hr/en/news/support-for-accessible-safe-and-legal-termination-of-pregnancy-in-croatia.html>.

⁽¹⁷⁾ https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ohchr.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2FHRCBodies%2FHRC%2FRegularSessions%2FSession35%2FDocuments%2FA_HRC_35_23_AUV.docx&wdOrigin=BROWSELINK

Ceturtdiena, 2022. gada 9. jūnijs

- R. tā kā ANO ekspertu 2021. gada septembra paziņojumā⁽¹⁸⁾ uzsvērts, ka sieviešu cilvēktiesības ir pamattiesības, kuras nevar pakārtot kultūras, reliģijas vai politiskiem apsvērumiem, un ka ideoloģiski un reliģiski motivēta iejaukšanās sabiedrības veselības jautājumos ir īpaši nelabvēlīgi ietekmējusi sieviešu un meiteņu veselību un labklājību;
- S. tā kā bez piekļuves visaptverošām SRVT, vecumam atbilstoši, vispusīgai dzimumaudzināšanai un attiecību izglītībai un pakalpojumiem, tostarp ģimenes plānošanai, kontracepcijai un drošam, likumīgam un bezmaksas abortam, kā arī tad, ja netiks ievērota ikvienas personas autonomija un spēja pieņemt brīvus un informētus lēmumus par savu ķermeni un dzīvi, nebūs iespējams panākt dzimumu, sociālo un ekonomisko līdztiesību; tā kā vienlīdzīga piekļuve ar abortu saistītajai aprūpei dod sievietēm iespēju plašāk lemt par savu ķermeni un stiprina viņu spēju uzlabot savu ekonomisko labklājību;
- T. tā kā dzimumu līdztiesība, nabadzības un eksploataācijas izbeigšana visā pasaulē un veselīgas dzīves un labklājības nodrošināšana visiem ir pamatmērķi, kas noteikti attiecīgi 5., 1. un 3. IAM; tā kā konkrētāki IAM Nr. 3 un Nr. 5 mērķi ir nodrošināt vispārēju piekļuvi seksuālajai un reproduktīvajai veselībai un izskaust visu veidu vardarbību un kaitējošu praksi pret sievietēm un meitenēm; tā kā visas ANO dalībvalstis, tostarp ASV un ES dalībvalstis, ir uzņēmušās pienākumus, saistības un apņemšanās ievērot un veicināt šos IAM un ar tiem sasniedzamo,
1. stingri nosoda regresu sieviešu tiesību un SRVT jomā, kas vērojams visā pasaulē, tostarp ASV un dažās ES dalībvalstīs; atgādina, ka SRVT ir cilvēka pamattiesības, kuras būtu jāaizsargā un jāveicina un kuras nekādā veidā nevar vājināt vai atcelt; pauž dziļas bažas jo īpaši par to, cik lielā mērā šādi aizliegumi palielinās izvarošanas un incesta upuru piedzīvotās traumas smagumu;
  2. pauž stingru solidaritāti un atbalstu sievietēm un meitenēm ASV, kā arī tiem, kas šādos sarežģītos apstākļos ir iesaistīti tiesību un legālas un drošas abortu aprūpes nodrošināšanā un aizstāvībā;
  3. atgādina Amerikas Savienoto Valstu Augstākajai tiesai, ka ir svarīgi uzturēt spēkā spriedumu nozīmīgajā lietā *Roe* pret *Wade* (1973) un no tā izrietošo tiesību uz abortu konstitucionālo aizsardzību ASV;
  4. stingri nosoda jebkādu cilvēktiesību un konstitucionālo tiesību ierobežošanu; aicina rīkoties, lai aizsargātu tiesības uz drošiem un likumīgiem abortiem ASV, un aicina ASV atturēties no jebkāda regresa šajā jomā; aicina attiecīgās ASV iestādes visos līmeņos saskaņā ar PVO pamatnostādņēm par abortu aprūpi pilnībā atcelt kriminālatbildību par piekļuvi abortu pakalpojumiem un to sniegšanu, garantēt drošus, likumīgus, bezmaksas un kvalitatīvus seksuālās un reproduktīvās veselības pakalpojumus to teritorijā un padarīt tos viegli piekļūstamus visām sievietēm un meitenēm;
  5. aicina Teksasas štata valdību ātri atcelt Senāta 8. likumu; aicina Aidaho un Oklahomas štatu valdības atcelt līdzīgus likumus, tostarp likumu HB 4327 (Oklahoma); aicina visus 26 ASV štatus, kuros ir aktivizējamie tiesību akti, vēsturiskas tiesību normas un citi pasākumi saistībā ar abortu aizliegumiem un ierobežojumiem, tos atcelt un nodrošināt, lai to tiesību akti atbilstu starptautiski aizsargātajām sieviešu cilvēktiesībām un starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem;
  6. pauž dziļas bažas par to, ka aborta aizliegumi un citi ierobežojumi nesamērīgi ietekmē nabadzībā dzīvojošās sievietes, jo īpaši rases dēļ marginalizētas sievietes, tostarp melnādainās sievietes, latīņamerikāņu un pirmiedzīvotāju sievietes, kā arī sievietes no lauku apvidiem, *LGBTIQ* personas, sievietes ar invaliditāti, pusaudžus, migrantes, tostarp nelegālās migrantes, un viena vecāka māsainiecības, kuras vada sievietes; uzsver, ka sievietes, kuras finansiālu vai loģistikas šķēršļu dēļ nevar

⁽¹⁸⁾ <https://www.ohchr.org/en/statements/2021/09/united-states-un-experts-denounce-further-attacks-against-right-safe-abortion>.

Ceturtdiena, 2022. gada 9. jūnijs

atļauties doties uz reproduktīvās veselības klīnikām kaimiņu štatos vai valstīs, ir pakļautas lielākam nedrošu un dzīvībai bīstamu procedūru riskam un spiestas iznēsāt bērnu pret savu gribu, kas ir cilvēktiesību pārkāpums un ar dzimumu saistītas vardarbības veids⁽¹⁹⁾;

7. atzinīgi vērtē to, ka Pārštāvju palāta pieņēmusi federālos tiesību aktus par sieviešu veselību un aizsardzību (*WHPA*), kuru mērķis ir aizsargāt tiesības uz abortu aprūpi visā ASV, taču pauž dziļu nožēlu par to, ka tie nav pieņemti Senātā; aicina ASV valdību un/vai citas attiecīgās ASV iestādes izveidot un atbalstīt federālo tiesisko aizsardzību, lai visām sievietēm un meitenēm būtu pieejami droši, likumīgi un kvalitatīvi seksuālās un reproduktīvās veselības pakalpojumi, tostarp aborti, un tā ievērot, īstenot un aizsargāt sieviešu un meiteņu cilvēktiesības, tostarp viņu tiesības uz dzīvību, privātumu, veselību un līdztiesību un nediskrimināciju, kā arī brīvību no diskriminācijas, vardarbības un spīdzināšanas vai nežēlīgas, necilvēcīgas un pazemojošas izturēšanās;

8. mudina prezidentu Džo Baidenu un viņa administrāciju pastiprināt centienus un turpināt atbalstīt tiesības uz abortu, un mudina viņu nodrošināt piekļuvi drošiem un likumīgiem abortiem; mudina ASV valdību turpināt centienus ar mērķi nodrošināt, ka aborti un kontracepcija tiek integrēti vecumam atbilstošas un visaptverošas SRVT informācijas, izglītības un pakalpojumu sniegšanā un ka tie ir pieklūstami visiem; atzinīgi vērtē to, ka atjaunots ASV finansējums ANO seksuālās un reproduktīvās veselības aģentūrai *UNFPA*, un aicina ASV valdību un/vai citas attiecīgās ASV iestādes turpināt atbalstīt SRVT un to darīt ANO un citos daudzpusējos forumos;

9. mudina ASV valdību un/vai citas attiecīgās ASV iestādes nodrošināt pienācīgu federālo, konstitucionālo un likumā noteikto aizsardzību tiesībām izbeigt grūtniecību un arī mudina ASV valdību pilnībā atcelt kriminālatbildību par abortu, proti, ne tikai izbeigt sieviešu un meiteņu un citu personu ar grūtniecību, veselības aprūpes sniedzēju un citu personu, kas palīdz aborta pakalpojumu sniegšanā, sodīšanu, bet arī izslēgt abortu no krimināllikuma un atcelt visus citus represīvos likumus, politiku un praksi;

10. stingri mudina ASV valdību un/vai citas attiecīgās ASV iestādes arī novērst visus šķēršļus aborta pakalpojumiem, tostarp trešo personu piekrišanu vai paziņošanu tām, obligātos nogaidīšanas periodus un tiesnešu vai medicīnas komisiju atļauju, un garantēt savlaicīgu piekļuvi aborta aprūpei visā valstī; aicina ASV valdību nodrošināt, ka pakalpojums tiek sniegts bez diskriminācijas, aizskaršanas, piespiešanas, bailēm vai iebiedēšanas, pienācīgi ievērojot sieviešu privātumu un konfidencialitāti un pienācīgi aizsargājot un respektējot veselības aprūpes sniedzējus;

11. aicina ASV valdību un/vai citas attiecīgās ASV iestādes ieviest regulējumu saistībā ar veselības aprūpes sniedzēju atteikumiem sniegt likumīgus aborta pakalpojumus, tostarp pamatojoties uz tā dēvēto sirdsapziņas klauzulu, un darīt to veidā, kas neliedz sievietēm piekļuvi abortam;

12. pauž bažas par to, ka tiek vākti un ļaunprātīgi izmantoti dati par personām, kas vēlas izmantot aborta pakalpojumus; aicina ASV valdību nodrošināt, ka tiesību akti un politika datu aizsardzības jomā atbilst starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem, un garantēt, ka, apstrādājot sensitīvu personas informāciju, piemēram, ar veselību saistītus datus un informāciju, tiek ievērotas personu tiesības un šādas apstrādes pamatā ir viņu brīva, konkrēta, apzināta un nepārprotama piekrišana personas datu vākšanai un apstrādei; aicina digitālās izplatīšanas pakalpojumus nodrošināt, ka visās lietotnēs tiek ievēroti datu izmantošanas un aizsardzības tiesību akti;

13. atzīst NVO kā pakalpojumu sniedzēju un SRVT atbalstītāju lomu ASV un mudina tās turpināt darbu; apstiprina, ka šīm NVO ir vajadzīgs pienācīgs finansējums, lai tās varētu darboties; uzsver, ka šo NVO sniegtie pakalpojumi atbilst sieviešu un meiteņu vajadzībām un cilvēktiesībām; uzsver, ka to darbs nevar aizstāt valsts pienākumu publiskas sistēmas ietvaros nodrošināt likumīgu un drošu abortu pakalpojumu pieejamību;

⁽¹⁹⁾ https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/SexualHealth/INFO_Abortion_WEB.pdf

Ceturtdiena, 2022. gada 9. jūnijs

14. aicina ASV valdību veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu sociālo atbalstu, jo īpaši attiecībā uz vientuļo māšu māsaimniecībām un pusaudžu grūtniecību, tostarp izmantojot vispārēju bērnu aprūpi un veselības aprūpi;

15. aicina ASV valdību parakstīt un ratificēt visas pieņemtās⁽²⁰⁾ ANO un reģionālās cilvēktiesību konvencijas un protokolus, tostarp 1979. gada Konvenciju par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu;

16. pauž dziļas bažas par iespējamo ietekmi uz sieviešu tiesībām visā pasaulē, ja ASV Augstākā tiesa atceltu spriedumu lietā *Roe pret Wade*; pauž nopietnu satraukumu, ka tas iespējami kavētu SRVT pakalpojumu noteikšanu par prioritāti un finansēšanu, kaut arī jau pašlaik gan ASV, gan visā pasaulē šiem pakalpojumiem pievērš ievērojami mazāk uzmanības un piešķir nepietiekamu finansējumu; ar bažām uzsver, ka sprieduma atcelšana varētu ietekmēt valdību apņemšanos nodrošināt abortu un citas reproduktīvās tiesības arī citās valstīs, kas ir ļoti atkarīgas no ASV atbalsta sabiedrības veselības programmām;

17. atzinīgi vērtē neseno pozitīvo attīstību aborta tiesību jomā Argentīnā, Meksikā, Ekvadorā, Kolumbijā un Čīlē, kas ir nozīmīgs solis uz priekšu Dienvidamerikā sieviešu tiesību jomā, kā arī citās pasaules valstīs, piemēram, Angolā, Indijā, Kenijā, Jaunzēlandē, Ziemeļīrijā, Dienvidkorejā un Taizemē;

18. uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt sieviešu un meiteņu līdzdalību tādu tiesību aktu un politikas izstrādē, kas skar viņas un attiecas uz viņu cilvēktiesībām, tostarp SRVT, jo īpaši abortu aprūpi, un ka viņām tiek nodrošināta taisnīga un tiesiska aizsardzība, ja viņu tiesības tiek pārkāptas;

19. uzsver kontracepcijas nepieejamību un pašreizējās neapmierinātās vajadzības⁽²¹⁾; uzsver, ka sievietēm ir nesamērīgi liela atbildība par kontracepciju, kas būtu jādaļa ar vīriešiem; šajā sakarībā uzsver, ka ir jāizstrādā un jāveicina vīriešiem paredzēti kontracepcijas līdzekļi, lai samazinātu neplānotu grūtniecību skaitu; uzsver, ka prioritāte būtu jāpiešķir seksuālas vardarbības apkarošanai un visaptverošai, vecumam atbilstoši un uz pierādījumiem balstītai izglītībai par seksualitāti un attiecībām visiem, kā arī augstas kvalitātes, piekļūstamu, drošu, izmaksu ziņā pieejamu un attiecīgā gadījumā bezmaksas kontracepcijas metožu un līdzekļu klāsta nodrošināšanai, ģimenes plānošanas konsultācijām un veselības pakalpojumiem;

20. aicina ES un dalībvalstis sniegt visu iespējamo atbalstu, tostarp finansiālu atbalstu, ASV esošajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas valstī aizsargā, veicina un nodrošina SRVT, tādējādi paužot savu nelokāmo apņemšanos aizsargāt šīs tiesības; turklāt aicina dalībvalstis piedāvāt drošu patvērumu visiem medicīnas darbiniekiem, kurus var apdraudēt juridiska vajāšana vai cita veida vajāšana saistībā ar viņu likumīgo darbu, sniedzot abortu aprūpi;

⁽²⁰⁾ Toskait minami tādi dokumenti kā Konvencijas par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu fakultatīvais protokols (1999), Amerikas Cilvēktiesību konvencija (1969), Amerikas Cilvēktiesību konvencijas papildprotokols ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību jomā (1988), Amerikas Cilvēktiesību konvencijas Protokols par nāvessoda atcelšanu (1990), Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām pirmais un otrs fakultatīvais protokols (1966, 1989), Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām (1966), Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām fakultatīvais protokols (2008), Konvencijas pret spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu rīcību vai sodīšanu fakultatīvais protokols (2002), ANO Konvencija par bērna tiesībām (1989), Konvencijas par bērna tiesībām fakultatīvais protokols par saziņas procedūru (2011), Starptautiskā konvencija par visu migrējošu darba ņēmēju un viņu ģimenes locekļu tiesību aizsardzību (1990), Konvencija par bēgļu statusu (1951), Starptautiskā konvencija par visu personu aizsardzību pret piespiedu pazušanu (2006), Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām (2006) un Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām fakultatīvais protokols (2006).

⁽²¹⁾ ANO Iedzīvotāju fonda (UNFPA) ziņojums par pasaules iedzīvotāju stāvokli "*Seeing the Unseen: The case for action in the neglected crisis of unintended pregnancy*", 2022. gada 30. marts.

Ceturtdiena, 2022. gada 9. jūnijs

21. aicina Eiropas Ārējās darbības dienestu, Komisiju un visas ES dalībvalstis izmantot visus to rīcībā esošos instrumentus ar mērķi ārējās attiecībās stiprināt darbības, kas vērstas pret regresu sieviešu tiesību un SRVT jomā, tostarp kompensējot jebkādu iespējamu ASV finansējuma samazinājumu SRVT visā pasaulē un stingri aizstāvēt un piešķirt prioritāti vispārējai piekļuvei drošiem un likumīgiem abortiem un citām SRVT;
22. aicina ES un tās dalībvalstis mudināt ASV valdību ieviest federālo tiesisko aizsardzību tiesībām uz abortiem un attiecībās ar ASV visos līmeņos un visos attiecīgajos starptautiskajos forumos aktualizēt šos cilvēktiesību jautājumus, norādot, ka to neievērošana ir viens no vardarbības veidiem pret sievietēm un meitenēm; turklāt aicina ES delegāciju ASV piešķirt prioritāti SRVT, sadarbojoties ar attiecīgajām ASV iestādēm un vietējā līmenī īstenojot GAP III;
23. aicina ES un tās dalībvalstis stingri atbalstīt SRVT visiem, tostarp veicinot stingrāku tiesisko aizsardzību ES robežās un novēršot šķēršļus šo tiesību izmantošanai;
24. aicina ES un tās dalībvalstis tiesības uz abortu iekļaut Hartā;
25. aicina Eiropas Ārējās darbības dienestu, ES delegācijas un dalībvalstu vēstniecības visā pasaulē proaktīvi vērsties pie cilvēktiesību aizstāvjiem, kas darbojas SRVT jomā, un aizsargāt viņus, jo īpaši valstīs, kurās tiek ierobežotas tiesības uz abortu un tā pieejamība;
26. aicina Komisijas priekšsēdētājas vietnieku / Savienības augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos, ES īpašo pārstāvi cilvēktiesību jautājumos un dzimumu līdztiesības komisāri apsvērt iespēju gadījumā, ja spriedums *Roe* pret *Wade* tiktu atcelts, nosodīt šo sieviešu SRVT un viņu tiesību uz veselības aprūpi pārkāpumu, kā arī juridisko nenoteiktību, ko tas radīs saziņā ar ASV amatpersonām, un vērsties pret to;
27. uzsver, ka atbilstoši Pekinas Rīcības platformai un ICPD rīcības programmai ir jāaizsargā visu personu tiesības uz ķermeņa neaizskaramību un autonomiju un jānodrošina piekļuve pamatpakalpojumiem, kas dod iespēju šīs tiesības izmantot; uzsver, ka piekļuve veselības aprūpei ir viena no cilvēka pamattiesībām un ka valsts pienākums ir sniegt un garantēt veselības aprūpi visiem; aicina valstu vispārējās veselības apdrošināšanas stratēģijās, politikas nostādnēs un programmās integrēt seksuālās un reproduktīvās veselības pamatpaketē paredzēto visaptverošo globālo pieeju, tostarp pasākumus nedrošu un slepenu abortu profilaksei un nepieļaušanai, kā arī pēcaborta aprūpes nodrošināšanai, pauž nožēlu par to, ka ASV veselības aprūpe nav piekļūstama visiem; atgādina, ka nabadzība ir cieši saistīta ar grūtniecības piespiedu turpināšanu un drošu un likumīgu abortu iespēju trūkumu;
28. atkārtoti apstiprina, ka abortam vienmēr jābūt brīvprātīgam lēmumam, kas pamatojas uz personas pieprasījumu un tiek pieņemts pēc brīvas gribas saskaņā ar medicīniskajiem standartiem un pieejamību, piekļūstamību, pieejamību izmaksu ziņā un drošību, pamatojoties uz PVO pamatnostādnēm; aicina dalībvalstis nodrošināt vispārēju piekļuvi drošiem un likumīgiem aborta pakalpojumiem un ievērot tiesības uz brīvību, privātumu un labāko pieejamo veselības aprūpi;
29. mudina dalībvalstis atcelt kriminālatbildību par abortiem un novērst un apkarot šķēršļus drošiem un likumīgiem abortiem un seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes un pakalpojumu pieejamībai; aicina dalībvalstis garantēt piekļuvi drošiem, likumīgiem un bezmaksas abortu pakalpojumiem, pirmsdzemdību un dzemdību veselības aprūpes pakalpojumiem un precēm, brīvprātīgai ģimenes plānošanai, kontracepcijai, jauniešiem draudzīgiem pakalpojumiem, kā arī HIV profilaksei, ārstēšanai, aprūpei un atbalstam bez diskriminācijas;
30. nosoda to, ka sievietēm nav pieejami aborta pakalpojumi, jo dažās dalībvalstīs ir izplatīta prakse, ka ārsti un dažos gadījumos pat medicīnas iestādes atsakās sniegt veselības aprūpes pakalpojumus, pamatojoties uz tā dēvēto sirdsapziņas klauzulu, kā rezultātā tiek liegta aborta aprūpe reliģijas vai pārliecības dēļ un apdraudēta sieviešu dzīvība un tiesības; norāda, ka šī klauzula bieži vien tiek izmantota arī situācijās, kad jebkāda kavēšanās var apdraudēt pacienta dzīvību vai veselību;

Ceturtdiena, 2022. gada 9. jūnijs

31. aicina Komisiju pilnīgi izmantot tās kompetenci veselības politikas jomā un sniegt atbalstu dalībvalstīm ar mērķi nodrošināt vispārēju piekļuvi SRVT atbilstīgi programmai “ES — veselībai” 2021.–2027. gadam, lai tā veicinātu informāciju par veselību un izglītšanu, stiprinātu dalībvalstu veselības aprūpes sistēmas un veicinātu veselības aprūpes standartu augšupēju konvergenci nolūkā mazināt nevienlīdzību veselības jomā dalībvalstīs un to starpā, kā arī sekmētu paraugprakses apmaiņu dalībvalstu starpā SRVT jomā; aicina dalībvalstis panākt progresu virzībā uz vispārēju veselības apdrošināšanu, kurā SRVT ir ļoti būtiska nozīme;

32. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei, Komisijai, Komisijas priekšsēdētājas vietniekam / Savienības Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos, ES īpašajam pārstāvim cilvēktiesību jautājumos, Amerikas Savienoto Valstu prezidentam un administrācijai, ASV Kongresam un ASV Augstākajai tiesai.
